

İŞÇİLER KÖLELEŞTİRİLİYOR

Aydınlık Gazetesi, 9 Ocak 2016

Yıldırım Koç

Hükümet yakında kıdem tazminatı fonu ve özel istihdam bürolarına işçi kiralama yetkisinin verilmesi gibi konularda işçi haklarına yönelik ciddi bir saldırı başlatacak.

Ancak en az bunlar kadar önemli bir saldırı, birçok insanın farkında olmadığı bir biçimde sürdürülüyor.

Bireysel iş sözleşmeleri ile işçilerin kanunlarda yer alan haklarını geriye götüren düzenlemeler getiriliyor.

VAZGEÇİLEMİYEN HAKLAR

İşçilerin bazı haklarının bireysel iş sözleşmeleriyle geriye götürülmesi mümkün değildir. Örneğin, bir işçi “ben hiçbir sendikaya üye olmayacağım” veya “yılıda 270 saatten daha uzun bir süre fazla çalışma yapmayı kabul ediyorum” veya “asgari ücretin yüzde 70’ini almaya razıyım” veya “yapacağım fazla çalışma karşılığında ücret talep etmeyeceğim” gibi bir metne imza atsa, bunların hukuken hiçbir bağlayıcılığı yoktur.

Buna karşılık, bazı konularda iş sözleşmeleri ile kısıtlama getirilebilir. Eğer işçi bu konuda önüne konan iş sözleşmesine veya işyeri iç yönetmeliğine imza atarsa, ciddi sorunlar yaşayabilir. Son dönemde giderek yaygınlaşan bir uygulama, işçilere bu nitelikte iş sözleşmelerinin imzalatılmasıdır.

KAYIPLAR VE VAZGEÇİLEN HAKLAR

İşçi eğer işsizlik korkusuyla bu nitelikteki sözleşmelere imza atarsa, daha sonraki günlerde önemli sorunlar yaşar. İşçinin işsizlik korkusuyla köleleştirilmesinde, giderek yaygınlaşan bu iş sözleşmeleri önemli bir yer tutmaktadır.

İstanbul’da bir hastanede bir taşeron şirket tarafından işçilere imzalatılan sözleşmede işçilerin fazla çalışma yapmayı peşinen kabul ettikleri, çalışma sürelerinin ve vardiya düzenlerinin değiştirilmesine onay verdikleri, işverenin bir işyerinden diğer bir işyerine gönderilmeyi kabullendikleri belirtilmektedir. İşçi, iş güvenliği önlemlerini gerektiği gibi almaması nedeniyle doğabilecek iş kazalarında kendisi sorumlu tutulmaktadır.

Bunların ötesinde önemli bir hak kaybı, iş sözleşmesinin tazminatsız olarak feshedilmesine olanak tanıyan disiplin hükümleridir.

TAZMİNATSIZ ÇIKIŞ

İşçinin tazminatsız olarak işten çıkarılması 4857 sayılı İş Kanununun 25/II. maddesinde düzenlenmiştir. Bana gönderilen iş sözleşmesinde işçinin işten çıkarılmasına ilişkin yeni durumlar eklenmiş. Yasada yer almamasına rağmen, işçinin tazminatsız olarak işten çıkarılmasına yol açacak durumların bazıları şöyledir:

- Kendisini hasta göstererek bir ayda iki kez viziteye çıkmasına rağmen (ilaç almak hariç) doktordan rapor getirmemek, iş saatlerinde ziyarete gitmek, misafir ağırlamak.
- İş esnasında siyasi propaganda yapmak.
- İş saatinde yapması gereken işi yapmamak ve özel işle uğraşmak.
- İşyeri amirinin izni olmadan şahıs ve dernekler adına yardım ve bağış toplamak.
- İşyerinde mahiyeti ne olursa olsun önceden müsaade almadan toplantı yapmak.
- İşyerindeki şahısların tehlikeye maruz kalmaları halinde gereken yardımı yapmamak.
- İşyerine iki günlük sakalla gelmek.
- İşverence tebliğ edilen kılık kıyafet talimatına uymamak.

Sendikalar, işçileri köleleştiren bu uygulamalara da karşı çıkmalıdır.